תלמוד בבלי · אחרונים · הגהות יעב״ץ · סדר נזיקין

הגהות יעב"ץ על הוריות

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

הגהות יעב"ץ על הוריות

רבי יעקב ב"ר צבי [היעב"ץ] עמדין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/הגהות-יעבץ-על-הוריות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב: 4
דף י. 4
דף יא. 4
דף יא: 4
דף יב. 5
דף יב: 5
דף יג. 5
דף יג: 6
דף יד. 6

דף ב:

גמ' וקטעי במצוה לשמוע דברי חכמים. נ"ב אפי' אומר לך על ימין שמאל כו':
שם במאי אילימא בשגגת מעשה שלא בהוראת ב"ד ב"ד מאי עבידתייהו כצ"ל:

דף י.

משום דקתני גבי נשיא דכי עבר מנשיאותו ואח"כ חטא כהדיוט מייתי. נ"ב כאן יש חסרון הניכר וכנראה מפרש"י וק"ל:
שם כל כך בידך ואתה עולה בספינה. נ"ב משמע שר"ג היה צריך לשוט בספינה לצורך מזונותיו אף על פי שהיה נשיא. זה דבר תימה. ובכ"מ מוכח דהוה עשיר ג"כ ובמס' (דמאי רפ"ג) [מעשר שני פ"ה] נראה שהי"ל עבודה רבה בשדה. ובר"פ ת"ה [ברכות דף כח ב] א"ל ר"י אוי לדור שאתה פרנסו שאא"י בצערן של ת"ח. שמא לא היה נהנה משל צבור. ואף על פי שהי"ל עושר ונכסים לא היה מספיק לו להתנהג לפי כבוד גדולת מעלת הנשיאות אם לא היה עוסק גם במו"מ ובפרגמטיא. וכ"מ דנכדו רבי עם היותו מופלג מאד בעושר כמ"ש [ב"מ דף פה ע"א] אהורייריה דרבי כו' עסק גם במו"מ כדאיתא בב"מ (ע"ג א'):
שם כשעלה. נ"ב ר"ג מן הים:
שם ולא באו. נ"ב ששנאו הרבנות. אעפ"כ כששלח להם שנית באו. שלא להיות סרבנים לנשיא יותר מדאי. או שמא הודיעם שרבים צריכים להם ובמקום שאין איש כו':

דף יא.

ואיוהו מומר דבסתמו מין הוי "אומר". מלת אומר נמחק [וכן ליתא בתוס' הרא"ש ואיתא שם "דבסתמא הוה מין"]:

דף יא:

בעי מיניה רבי מר' חייא. נ"ב דוגמת זה מצינו שאלת רב מתלמיד בחולין (די"ג א') [וע"ש בתוס'] ובזבחים (דף כו א'):
שם כגון אני מהו בשעיר. נ"ב שמע מנה תלת. חדא דכל זרע בית דוד צלחו למלוכה אף על פי שאינן מזרע שלמה. דהא רבי משפטיה ב"א קאתי כדאיתא [כתובות סב ב]. ותו ש"מ דאפי' לא נמשח. ועם שלא ימלט שהיה אז גם זרע שלמה קיים לא עכב בנשיאותו של רבי. מאחר שנתמנה ועיני כל ישראל עליו הי"ל דין נשיא אילו לא הי"ל צרתו בבבל.

כי במשיחתו של דוד נתקדש כל זרעו בכללם. וש"מ דאע"ג דחרב הבית והורם העטרה מ"מ גדולת זרעו של דוד לעולם עומדת חיה וקיימת בין בפני הבית בין שלא בפני הבית. ואין גדולתם עוברת אלא בצרעת (שהיא כמיתה) כדלעיל ריש פרקא. אך מכאן קשה על מ"ש בירושלמי [כלאים פ"ט] שרבי מן הנקבות היה ואין לנקבות דין ירושה ולא יצלחו למלוכה בישראל [וכמ"ש בספרי פ' שופטים מלך ולא מלכה]. ושמא הירושלמי לא נתכון אלא לומר שרבי מן הנקבות דבית דוד של זרע שלמה. ולעולם מזכרים דשפטיה היה. וריש גלותא מזכרי בני שלמה הוה והן קודמין ודאי והשתא א"ש מה שיחסו הלל אחר בני זרובבל שנתקשיתי פאע"פ [בכתובות שם]:

דף יב.

בתחלה מוצקין. נ"ב היה ראוי להיות יוצקין. אולי ט"ס הוא:
רש"י ד"ה דמתא מחסיא. בפומדיתא לא הוי תרבות מעליא. נ"ב כדאמרינן [כתובות פ"ב א] פומדיתאה רמאה [רמאי דפומדיתא ב"ב מו א']. פומדיתאה לוייך כו' [חולין קכז וכן ברש"י דכריתות הביא מזה]. ורבה סנו ליה כלהו פומדיתאי [שבת קנג א']:

דף יב:

גמ' זמנין הוי יתיב ר"פ. נ"ב בתר ר"נ הוה:
שם נשקיה ברישי' ויהיב לי' ברתיה. נ"ב ר"פ סודנא ועתיר הוה [פסחים קיג א]:

דף יג.

וזה לא היה בכלל ארור. נ"ב אף על גב דבנתינים נמי כתיב [יהושע ט] ארורים אתם. אפ"ה קודמים אף לגר. התם לדידהו דגבעונים בלחוד קלל יהושע בעבור שרמו אותו. אבל נח קלל כנען וכל זרעו. אלא שצ"ע איך א"כ הושוו כל העבדים הנקנים מאומות אחרות. לבני כנען גם בדבר זה. ומאי בצירותייהו מגרים דידהו שאינם בכלל ארור. וי"ל דשאני הני דנשבו ונמכרו לעבדים הוקשו לכנענים להיות גם הם בכלל ארור:
שם הכל "רצין" כו' ואין הכל רצין. נ"ב רוצין גרסינן. כלומר רוצים בה יתר ממשוחררת. אם אין אשה אחרת מצויה להם. אלא אחת משתי אלה. מיהו בדאפשר בבת ישראל לא קמיירי דודאי עדיפא דא"ח [ברכות ח: פסחים קיב ב] לא תנסוב גיורתא. ועוד משום דרוב בנים הולכין אחר אחי האם [ב"ב קי]. מ"מ אין כל גיורות שוות ויהושע ובועז וזולתם יוכיחו שהניחו בנות ישראל ובחרו להם בגיורות. ואפשר דהדר נשאו נשים גם מבנות עמם:

רש"י ד"ה משוחררת כו' דסתם שפחה מופקרת. נ"ב כדתנן [אבות פ"ב] מרבה שפחות כו' ואמרינן [גיטין יג א'] זילא ליה שכיחא ליה פריצא ליה:

דף יג:

גמ' והרגיל בזיתים. נ"ב חיין משא"כ כבושים:
שם והשותה מים של שיורי רחיצה. נ"ב נ"ל דהיינו של כל הגוף וגם של רגלים אבל של נטילה דידים מיבעיא לי:
שם לא בעו למהוי היכרא בין דילי לדידהו. נ"ב אף על גב דרשב"ג נמנה משלשה ענוותנין [ב"מ פד פה]. קסבר נשיא דומה למלך דבעינן שתהא אימתו עליך. ואין ראוי לתת כבודו לאחר:

דף יד.

רש"י ד"ה נחמני. ואיכא דאמרי כו'. נ"ב שבוש [כמבואר בכ"מ]. אבל רבה הוה בר נחמני. והוא דודו של אביי שגדלו מחמת שהיה יתום קטן ונקרא על שם זקנו נחמני הוא שם העצם שלו. ורבה דודו שגדלהו כאב לא רצה לקרותו בשם אביו. וכנהו אבייי. כלומר ע"ש אביו. גם רמוז בו בר"ת, "אשר בך ירוחם יתום". כך כתוב בספר יוחסין [ועי' בהגר"א יו"ד סי' ר"מ ס"ק ז']: